

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief leg ik verantwoording af over mijn werkzaamheden als (in)formateur voor de formatie in de gemeente Beuningen.

Op 10 april startte ik met deze werkzaamheden. Beuningen Nu en Morgen, de grootste partij op basis van de verkiezingsuitslag, had mij hiervoor gevraagd. Ruim een week eerder, op 2 april, had de verkenner uw gemeenteraad geadviseerd om de formatie te starten met Beuningen Nu en Morgen, het CDA en Pro-Beuningen. Dat advies was opgesteld in het belang van inhoudelijke overeenkomsten en bestuurlijke stabiliteit. Daarmee werd de verkennerfase afgerond en begon de formatie.

Start van de formatie

Ik startte met kennismakingsgesprekken met de beoogde coalitiepartners. Tijdens deze gesprekken gaf het CDA aan geen stabiele basis te zien voor samenwerking met PRO-Beuningen. Omdat het advies van de verkenner geen steun kreeg van het CDA, ben ik op zoek gegaan naar een andere coalitiecombinatie.

Op woensdag 22 april kon ik u melden dat een samenwerking tussen Beuningen Nu en Morgen, CDA en D66 kon zorgen voor een stabiele en breed gedragen coalitie. Daarmee kon de formatie echt van start gaan.

Het doel was om afspraken te maken over:

- Het inhoudelijk akkoord
- Het aantal collegeleden en hun taakomvang
- De kandidaten voor de wethoudersfuncties
- Een concept portefeuilleverdeling

Onderhandelingstafel

Met ondersteuning vanuit de griffie hebben we gesprekken georganiseerd met deze partijen. Eerst bespraken we de werkwijze en de planning. We spraken af om te werken met één onderhandelingstafel. Bij deze onderhandelingstafel zouden de fracties actief betrokken worden. Daarnaast konden onderwerpen ook in kleinere deelgroepen besproken worden.

Aan de onderhandelingstafel zaten de fractievoorzitters van de drie beoogde coalitiepartijen met één fractielid. Voor Beuningen Nu en Morgen en D66 waren dat de zittende wethouders. Dat zijn ook meteen de kandidaat-wethouders. Voor het CDA sloot de beoogde wethouder later aan. Net zoals de tweede kandidaat-wethouder van Beuningen Nu en Morgen. Verder spraken we af dat we een akkoord op hoofdlijnen maken. Daarbij staat de vraag over welke ambities we samen willen realiseren centraal. Dat is dus de 'wat'-vraag. Het college zouden we vragen het uiteindelijke akkoord uit te werken in een collegeprogramma. Daarbij gaat het om de 'hoe'-vraag.

Brede Welvaart

Voor de indeling van het akkoord kozen de drie fracties voor het begrip 'Brede Welvaart'. In het akkoord treft u de betekenis van dit begrip voor dit akkoord en de uitwerking daarvan aan. Brede Welvaart bestaat uit elf beleidsvelden. Voor dit akkoord hebben we die geclusterd in vier hoofdthema's:

1. Verbindend bestuur
2. Samenredzaamheid
3. Werken aan zekerheid

4. Fijn wonen

De komende periode ligt de focus op de vijf grote projecten die belangrijk zijn voor de toekomst van de gemeente. Een nieuw inclusief kindcentrum bij basisschool De Peppel. Een nieuw zwembad aan de Ooigraaf. Een nieuw huis van de gemeente. Een nieuwe Lèghe Polder. En een nieuwe ontsluitingsweg voor nieuwbouw in Ewijk. Ook wil de coalitie vol inzetten op woningbouw. Bestaand beleid waarvan de coalitie vindt dat het goed gaat zoals het gaat, is niet opgenomen in het akkoord. Ze gaan verder met wat er de afgelopen jaren al is gedaan en beginnen niet vanuit nul! Daarnaast ligt de focus op het versterken van de verbinding in de samenleving.

We waren het erover eens dat 9 juni de einddatum voor het formatieproces zou zijn. Het coalitieakkoord zou dan in de raadsvergadering gepresenteerd worden.

De eerste gesprekken

De agenda voor de eerste bijeenkomsten van de onderhandelingstafel was opgebouwd rond het thema Brede Welvaart. Daarna zijn we aan de onderhandelingstafel deze vier hoofdthema's uit gaan werken. Daarvoor zijn we op zoek gegaan naar thema's die voor Beuningen belangrijk zijn. Het voordeel was dat iedereen aan de onderhandelingstafel wist wanneer welk thema besproken zou worden. Voor ondersteuning is er vanuit de ambtelijke organisatie, naast een griffier, een communicatieadviseur toegevoegd. Deze heeft vanaf dat moment de verslaglegging gedaan en het coalitieakkoord geschreven.

De agenda rond het thema Brede Welvaart was een hulpmiddel en geen harnas. De besprekingen hierover aan de onderhandelingstafel gaven ruimte voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Wanneer het nodig was de diepte in te gaan, werd die tijd genomen. Voor die verdere verdieping zijn via de gemeentesecretaris ambtenaren aangesloten. Met hen is gesproken over het sociaal domein, woningbouw, financiën, vluchtelingenopvang, wind, energietransitie en duurzaamheid. De ambtenaren konden zich hierop voorbereiden met vragen die vooraf door de onderhandelingstafel zijn gesteld. We hebben ingezoomd op bijvoorbeeld de uitvoerbaarheid van ambities. En de huidige en mogelijk toekomstige knelpunten. Ook is met de burgemeester gesproken over onder andere haar eigen portefeuille veiligheid en weerbaarheid, P&O en regionale samenwerking. Uiteraard is de burgemeester tussentijds ook op de hoogte gehouden over het formatieproces.

Betrekken van de fracties

Met deze werkwijze is op hoofdlijnen de basis gelegd voor het coalitieakkoord. Er is besloten (nog) meer betrokkenheid vanuit de fracties te organiseren. Dit hebben we gedaan door een werksessie te organiseren over de vier hoofdthema's van het akkoord. Via de fractievoorzitters konden deelnemers vanuit de fracties zich hiervoor aanmelden. Na een uitgebreide instructie op donderdag 7 mei is de werksessie zelf op 13 mei in het gemeentehuis gehouden. Vier groepjes met deelnemers vanuit elke fractie hebben elk één van de vier hoofdthema's uitgewerkt. Zo werd de inhoud van het concept-coalitieakkoord die avond steeds concreter. Deze vorm bleek succesvol te zijn. Verderop in het formatieproces zijn de drie fracties gevraagd om te reageren op het concept-coalitieakkoord. Dit was natuurlijk een versie die de onderhandelingstafel heeft geredigeerd. Hiervoor zijn alle kandidaat-wethouders, naast de fractievoorzitters, aangeschoven.

Informatiebijeenkomst

We hebben een informatiebijeenkomst voorbereid. Dat hebben we gedaan om de fracties van de beoogde oppositie te betrekken bij het proces. Via de griffier zijn vanuit deze drie fracties twee

fractievertegenwoordigers schriftelijk uitgenodigd voor een besloten bijeenkomst. De bijeenkomst was besloten, omdat we het over een vertrouwelijke conceptversie zouden hebben. Het was nog niet de eindversie. We wilden voorkomen dat de inhoud hiervan op straat zou komen te liggen. Daarnaast werd de presentatie en bespreking van het akkoord gedaan in de openbare gemeenteraadsvergadering van 9 juni. Deze toelichting stond natuurlijk in de uitnodiging. De drie beoogde oppositiefracties vonden dat zo'n bijeenkomst niet in een besloten setting zou mogen plaatsvinden. Aan die wens kon niet tegemoet worden gekomen. Ook na verdere toelichting door de griffier hebben de fracties besloten geen gebruik te maken van de uitnodiging. Dat is wat mij betreft een gemiste kans. De beoogde coalitie was namelijk erg benieuwd naar een algemene reactie vanuit de beoogde oppositie op het conceptakkoord. Het idee was juist om hiermee elkaar, vooruitlopend op 9 juni, op te zoeken. Zo konden we elkaar nog spreken voor de definitieve versie.

Eindbespreking

Het formatieproces bevond zich in een slotfase. De collegesamenstelling en concept-portefeuilleverdeling kostte weinig tijd. Ook is de burgemeester gevraagd om een reflectie op het resultaat. Voor de laatste accenten is over een paar onderwerpen doorgepraat met de betrokken vakambtenaren. Daarbij hebben we ingezoomd op de woningbouw in Ewijk, het bedrijventerrein De Sluis in Weurt en op de financiële kaders van dit akkoord. Een financiële doorrekening kan namelijk pas van een collegeprogramma.

Er kon door de onderhandelingstafel een eindbespreking over het akkoord plaatsvinden op 28 mei. In figuurlijke zin hebben ze toen een punt gezet onder het akkoord.

Tot slot

Formeren kost tijd. Tijd om mensen en standpunten bij elkaar te brengen. Dat verliep organisatorisch niet altijd eenvoudig. Bij een volgende formatie is het goed als de deelnemers aan de onderhandelingstafel zich daar nog meer van bewust zijn.

Daarnaast is het belangrijk om tijdens het proces scherp te blijven op de afspraken die we hebben gemaakt over het akkoord. Bijvoorbeeld om niet te verzanden in details. Daar is voortdurend bewust aandacht aan besteed.

Ook moet er sprake zijn van een gelijk speelveld met voldoende aandacht voor groepsvorming. Dat is gelukt. Deelnemers van de onderhandelingstafel leerden elkaar beter begrijpen, ook wanneer moeilijke besluiten genomen moesten worden. Er was genoeg ruimte om vragen te stellen, zorgen uit te spreken of bezwaren te delen. Daarmee is niet alleen gewerkt aan een stevig akkoord, maar ook aan een goede basis voor samenwerking de komende vier jaar.

Vanavond is het aan de gemeenteraad om inhoudelijk op het akkoord te reageren. Bij deze brief ontvangt uw raad via de griffier ook inzage in de verslagen die zijn opgesteld.

Met deze formele afronding van de formatie begint het echte werk pas. Ik hoop dat u de volgende stappen kunt gaan zetten. En dat u dat samen doet met het college, de ambtelijke organisatie en natuurlijk de samenleving. Hierbij is ook een belangrijke rol weggelegd voor de driehoek van burgemeester, griffier en gemeentesecretaris.

Misschien kan een evaluatie van het formatieproces aanleiding zijn voor een breder gesprek met uw gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie over het gewenste samenwerking in de komende bestuursperiode.

Rest mij iedereen te bedanken voor de samenwerking en ondersteuning tijdens dit formatieproces. Het was een proces waarin inhoud, relaties en timing zijn samengekomen. Hopelijk heeft dit bijgedragen aan de vorming van een sterk en stabiel college. Een college dat vanuit vertrouwen samenwerkt met uw raad, de samenleving en met elkaar. Samen met focus vooruit!

Ik wens u daarbij veel wijsheid en succes.

Wiel Waelen